

VIRGINIJA JURÉNIENĖ

LIETUVIŲ MOTERŲ
JUDĖJIMAS XIX AMŽIAUS
PABAIGOJE – XX AMŽIAUS
PIRMOJOJE PUSĖJE

MONOGRAFIJA

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA
2006

Turinys

Įvadas 5

1. Moterų judėjimai Rusijos imperijos europinėje dalyje iki XX amžiaus pradžios 19

- 1.1. Gretimų tautų moterų judėjimai 19
- 1.2. Neorganizuotas moterų judėjimas Lietuvoje 31
- 1.3. Moterų judėjimo centrų susidarymas Vilniuje ir Kaune 39

2. Bendros lietuvių moterų veiklos pradžia 43

- 2.1. Lietuvos moterų organizacinė ir visuomeninė bei politinė veikla 1905 metais 43
 - 2.1.1. Pirmieji lietuvių moterų pasitarimai Šiauliuose ir Vilniuje 43
 - 2.1.2. 1905-ųjų rugsėjis – *Lietuvos moterų susivienijimo* įkūrimas 46
 - 2.1.3. Moterys 1905 metų įvykiuose 48
 - 2.1.4. Didysis Vilniaus Seimas 50
- 2.2. Lietuvių moterų judėjimo iniciatyvos 1906–1907 metais 52
- 2.3. I moterų suvažiavimas 57
- 2.4. 1908 metai – moterų judėjimo skilimas 65
- 2.5. Moterų judėjimo bruožai 1908–1918 metais 66
 - 2.5.1. Moterų organizacijų veikla 1908–1914 metais 66
 - 2.5.2. Moterų veikla Pirmojo pasaulinio karo metu 73
 - 2.5.3. Politiniai ir visuomeniniai Lietuvos moterų judėjimo aspektai 1918 metais 80
- 2.6. Visuomeninė moterų veikla 1919 metais 87

3. Moterys parlamentinės Lietuvos politiniame ir visuomeniniame gyvenime 93

- 3.1. Moterys Steigiamajame Seime 93
 - 3.1.1. Rinkimų kampanija 93
 - 3.1.2. Moterų veikla Steigiamajame Seime 97
- 3.2. Moterų judėjimų vaidmuo ginant valstybę 106
- 3.3. Svarbiausi moterų judėjimo uždaviniai I ir II seimuose 109

3.3.1. Partijų požiūris į lyčių lygiateisiškumo principą rinkimų kampanijos metu	109
3.3.2. Moterų veikla I ir II seimuose	112
3.4. III Seimas – moterų politinės veiklos apogėjus	116
3.4.1. Partijų rinkimų agitacija: moterų vilionės pažadais ir gąsdinimais	116
3.4.2. III Seimo parlamentarės. Maksimali programa: moteris – valstybės prezidentė	120
3.5. Moterų dalyvavimas savivaldybių tarybose 1918–1926 metais	123
3.6. Moterų draugijos 1920–1926 metais	130
3.7. Lietuvių moterų judėjimai Klaipėdos ir Vilniaus kraštuose	142
3.8. Profesinių sąjungų ir moterų judėjimų sąveika	150
3.9. Lietuvos moteris tarptautinėje arenoje	153
4. Moterų organizacijos ir jų veikla autoritarinio režimo metais	159
4.1. Moterų judėjimo galimybės po 1926 metų perversmo	159
4.2. Lietuvos moterų taryba	166
4.3. Moterų judėjimo pastangos ketvirtajame dešimtmetyje dalyvauti šalies politinėje veikloje	174
4.3.1. Moterų veikla savivaldybėse	174
4.3.2. Moterų galimybės dalyvauti IV Seimo rinkimuose	177
4.4. II moterų suvažiavimas	181
4.5. Moterų organizacijų veikla 1938–1940 metais	187
Išvados	196
Šaltiniai ir literatūra	200
Summary	213
Priedai	245
Pavardžių rodyklė	279